

The Lived Experience of Afghan Immigrant Women Living in Iran about the Causes and Consequences of Migration; A Case Study of Immigrants Living in the City of Isfahan

Seyedeh Samaneh Notghi Moghadam^{1✉}, and Seyed Mahdi Seyed Mohseni Baghsangani²

1. Corresponding Author, Department of History of Islam, Bent al-Hoda Higher Education Complex, Qom, Iran / Department of History and Civilization, Faculty of Studies of History and Islamic Civilization, Ma'aref University, Qom, Iran.

Email: baran.notqi1364@gmail.com

 0000-0002-9048-3142

2. Researcher of Ziarat Research Institute, Department of Social Sciences, Ferdowsi University, Mashhad, Iran.

Email: smsmb@gmail.com

 0000-0002-0267-2017

Article Info

ABSTRACT

Article type:

Research Article

Article history:

Received 10 June 2025

Received in revised form 09

August 2025

Accepted 06 September 2025

Available online 04 October 2025

Keywords:

immigrant women,
Afghan immigrants,
migration,
lived experience of immigrant
women.

Objective: This study aimed to investigate the causes, contexts, and consequences of the presence of Afghan immigrant women in Isfahan and to understand their lived experience in acquiring a new feminine identity.

Method: This study was conducted using a qualitative grounded theory method. The population consisted of 23 Afghan immigrant women aged 20 to 55 living in Isfahan, who were selected by the judgmental sampling until theoretical saturation was reached in the interviews. The data were collected through semi-structured interviews and analyzed using Strauss and Corbin's paradigm model.

Results: The findings showed that causal conditions such as security-seeking, socio-cultural poverty of the origin society, and oppressive pressures against women, along with intervening conditions such as acceptance by the host society and cultural-religious commonalities, have led to the central phenomenon of «internal migration as the elevation of Muslim women's identity». By adopting scientific, cultural, and social strategies, women acquired a new feminine identity based on the Islamic-Iranian model, which resulted in outcomes such as increased life satisfaction, cultural-social activism, and voluntary cooperation with the host society.

Conclusions: The research shows that immigrant women in the context of Iranian society have experienced a transcendent identity and have transformed from a passive role into active actors in various fields. These findings emphasize the need for policymakers to pay attention to this capacity and design targeted programs to benefit from it.

Cite this article: Notghi Moghadam, S., & Seyed Mohseni Baghsangani, M. (2025). The Lived Experience of Afghan Immigrant Women Living in Iran about the Causes and Consequences of Migration; A Case Study of Immigrants Living in the City of Isfahan. *The Islamic Journal of Women and the Family*, 13 (3), 27-46. <https://doi.org/10.22034/ijwf.2025.18592.2266>

© Author(s). retain the copyright and full publishing rights

Publisher: Al-Mustafa International University.

DOI: <https://doi.org/10.22034/ijwf.2025.18592.2266>

Introduction

In December 2000, the United Nations designated December 18 as International Migrants Day due to the increasing number of immigrants worldwide (Shaban Azadi, 2009). Pressure factors are considered to be among the most important reasons for migration and include social, political, and economic problems that encourage immigrants to leave their homeland (Portes and Burroughs, 1989). Iran's geographical location and the Islamic Revolution in Iran made Iran the fourth most immigrant-receiving country in the world (Mohammadi et al., 2019). Women also constitute half of this population and play an important role in accepting the socio-cultural roles of the destination society. Research has shown that in the qualitative dimension, women are not just subordinate immigrants, but also have an active role and independent presence in the migration process (Sadeghi and Valadvand, 2015). Migration patterns to Iran show that women seek personal, identity, and social development and use it as a strategy for survival (Moshfegh and Khazaei, 2022). The phenomenon of migration definitely affects women's lives, and hearing the lived experiences and narratives of immigrant women is important for further understanding and discovering its consequences. The present study aimed to better understand the lived experiences of immigrant women and answered the question: What are the causes and consequences of Afghan immigrant women's migration to Iran based on their lived experiences?

Method

The present study was conducted with the aim of identifying the situation of immigrant women in Isfahan using a qualitative grounded theory method. Scientists have identified three situations as indicators for applying the grounded theory method: «First, when there is little information about the issue under study; second, when the researcher intends to create a theory with explanatory power; third, when there is a process in the subject under study and the researcher's goal is to recognize and understand the behaviors of individuals in specific situations» (Birks and Mills, 2011). The data were collected using in-depth semi-structured interviews. The population of the present study was Afghan immigrant women aged 20 to 55 living in Isfahan. 23 of them were selected for the study through the judgmental sampling until theoretical saturation was reached in the data obtained from the semi-structured interviews. In line-by-line analysis, 481 raw data were obtained. Using two procedures, namely, posing questions and comparing data and returning to the data, concepts were extracted from the raw data. The number of concepts extracted in this stage was 12 concepts. During coding, attention was paid to Strauss and Corbin's paradigmatic model.

Results

The findings showed that women immigrants to Isfahan, after experiencing the socio-scientific life in this city, have understood and transferred to a different feminine identity. The researcher's theoretical inference is that the causal conditions are security-seeking, the search

for a transcendent identity, and the socio-cultural poverty of the origin society, and the existence of hegemonic pressures against women in the origin society. Intervening conditions such as the acceptance of the host society, a similar cultural background, and the existence of the shrine of Imam Reza have an effect on the experience of women's transcendent identity. The background condition of being in Iran, having free time, continuing education, critical thinking, and a desire for personal development have forced Afghan immigrant women in Iran to adopt a definitive strategy of acquiring a new feminine identity and scientific, cultural, and social strategies such as attending scientific societies in the host city, increasing self-efficacy and continuing education, organizing mental, linguistic, and social communications. The central phenomenon in the present study is «internal migration as the transcendence of the identity of a Muslim woman». Internal migration means that the immigrant has revised her mental values and personal beliefs. The causal conditions of this phenomenon included «female identity vacuum and search for security».

The final strategy, the definitive strategy, is the acceptance of a new identity based on the understanding of female superiority, which has caused the internal migration of immigrant women to Iran. The data obtained from the experiences of women show that the socio-religious and bio-experience of these women has changed during migration, and the cultural-religious environment of Iranian society has caused Afghan immigrant women to not act passively by modeling themselves on the identity of Muslim, Shiite, and Iranian women, but rather to purposefully and selectively choose scientific, cultural, and social strategies.

The consequences of this process can be categorized into three dimensions: cultural, social, and political. Familiarity with the culture of Islamic Iran, change in the experience of scientific and educational life, the most important cultural outcome, cooperation and collaboration with the host society and celebration of national and religious occasions are social outcomes and familiarity with the political values of the Islamic Republic in the form of the host society, creating a spirit of resistance and anti-arrogance, honoring the category of martyrs and martyrdom and familiarity with the great men of the Islamic Revolution are the most important political outcomes derived from the experience of immigrant women to Isfahan. The result of the present study has shown an increase in the feeling of satisfaction with the lives of immigrant women to Iran. This inner satisfaction is due to the acquisition of a feminine identity in the cultural, religious, political and social context of Iranian society and the realization of internal migration as the elevation of the identity of Muslim women.

Conclusions

The present study aimed to investigate the factors, contexts, conditions, and consequences of the lives of Afghan immigrant women in Isfahan using a qualitative grounded theory method. The findings of the study showed that acquiring a female identity for immigrant women is a multidimensional and complex phenomenon that is formed in the context of conflict between the culture of origin and the culture of destination. Despite economic problems, spouse

unemployment, psychological problems of being away from family, and even the cultural differences of the new society they encountered, the immigrant women studied in the present study were able to manage all of these issues, enter the field of action, and take appropriate activities. It was also proven that women play an active role in the migration process (Sadeghi and Valadvand, 2015). The results showed that immigrant women living in Iran have experienced a change in their female identity by being present in a different socio-religious environment, and the theory of acquiring female identity by Twitts and Warshop (1997) was proven. Berry's theory considers acculturation as a learning process (Berry, 2005; Sam and Berry, 2006). In the present research, it was proven that immigrant women to Isfahan started their lives in a new socio-cultural context and acquired a new identity. A notable point in these interviews was that none of these women felt dissatisfied with life in the host society, and Giddens's theory of cultural integration and assimilation was proven (Giddens, 2008). The activism of immigrant women based on the acceptance of a new feminine identity is a new thing that has been less addressed so far and is one of the innovations of the present study.

Author Contributions

All authors participated equally in the design of the study, writing the article, and editing the final versions.

Data Availability Statement

Data available on request from the authors.

Acknowledgements

The authors would like to express their gratitude to the «respected officials of the Honar Isfahan Husseinieh» who provided spiritual and scientific support for this research.

Ethical Considerations

Cases such as falsification of data, distortion of results, plagiarism, and any other unethical behavior have been strictly avoided in this study.

Funding

This study was conducted without receiving any financial support from government, commercial, or non-profit organizations.

Conflict of Interest

The authors declare that there are no conflicts of interest in connection with this study. In other words, there were no financial or personal interests that could affect the results of the study.

تجربه زیسته بانوان مهاجر افغانستانی ساکن در ایران درباره علل و پیامدهای مهاجرت؛ مطالعه موردی مهاجران ساکن شهر اصفهان

سیده سمانه نطقی مقدم^۱، و سیدمهدی سیدمحسنی باغسنگانی^۲

۱. نویسنده مسئول، استادیار گروه روان شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران. رایانامه: mnour@shahed.ac.ir

۲. کارشناس ارشد روان شناسی عمومی، دانشگاه پیام نور تهران، واحد اسلامشهر. رایانامه: zohair.ahmadi@yahoo.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	هدف: این پژوهش با هدف واکاوی علل، زمینه ها و پیامدهای حضور بانوان مهاجر افغانستانی در شهر اصفهان و درک تجربه زیسته آنان در کسب هویت زنانه جدید انجام شد.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۳/۲۰	روش پژوهش: این مطالعه به روش کیفی از نوع نظریه بنیادی (گراندد تئوری) انجام شد. جامعه آماری را ۲۳ زن مهاجر افغانستانی ۲۰ تا ۵۵ ساله ساکن اصفهان تشکیل دادند که به روش نمونه گیری هدفمند تا رسیدن به اشباع نظری در مصاحبه، انتخاب شدند. داده ها از طریق مصاحبه های نیمه ساختاریافته گردآوری و با استفاده از مدل پارادایمی اشتراوس و کوربین مورد تحلیل قرار گرفتند.
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۵/۱۸	یافته ها: یافته ها نشان داد که شرایط علی نظیر امنیت جویی، فقر فرهنگی-اجتماعی جامعه مبدأ و فشارهای سرکوبگر علیه زنان، همراه با شرایط مداخله گر مانند پذیرش جامعه میزبان و اشتراکات فرهنگی-دینی، به پدیده محوری «مهاجرت درونی به مثابه تعالی هویتی زن مسلمان» منجر شده است. زنان با اتخاذ راهبردهای علمی، فرهنگی و اجتماعی، هویت زنانه جدیدی مبتنی بر الگوی اسلامی-ایرانی کسب کردند که پیامدهایی همچون افزایش رضایت از زندگی، کنشگری فرهنگی-اجتماعی و همکاری داوطلبانه با جامعه میزبان را در پی داشت.
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۱۸	نتیجه گیری: پژوهش نشان می دهد که بانوان مهاجر در بستر جامعه ایران، هویتی متعالی را تجربه کرده و از نقش انفعالی به کنشگرانی فعال در عرصه های مختلف تبدیل شده اند. این یافته ها بر ضرورت توجه سیاستگذاران به این ظرفیت و طراحی برنامه های هدفمند برای بهره مندی از آن تأکید دارد.
تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۲/۱۲	

استناد: نطقی مقدم، سیده سمانه؛ و سیدمحسنی باغسنگانی، سید مهدی. (۱۴۰۴). تجربه زیسته بانوان مهاجر افغانستانی ساکن در ایران درباره علل و پیامدهای مهاجرت؛ مطالعه موردی مهاجران ساکن شهر اصفهان. *پژوهشنامه اسلامی زنان و خانواده*، ۱۳ (۳)، ۲۷-۴۶.

<https://doi.org/10.22034/ijwf.2025.18592.2266>

مقدمه

سازمان ملل متحد در دسامبر ۲۰۰۰ با توجه به افزایش تعداد مهاجران در سراسر دنیا، هجدهم دسامبر را روز جهانی مهاجران (شعبان آزادی^۱)، برگزید و مهاجر را فردی تعریف می‌کند که برای گرفتن اقامت دائم به کشوری دیگر می‌آید. عوامل فشار از مهم‌ترین دلایل مهاجرت نامیده شده و شامل مشکلات اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است که مهاجران را تشویق به ترک وطنشان می‌کند (پورتس و بوروکز،^۲ ۱۹۸۹). پس از مهاجرت، جامعه میزبان با پدیده مهاجران مواجه است. مهاجرانی که شیوه سنتی زندگی خود را ترجیح می‌دهند و از ارتباط با جامعه میزبان اجتناب می‌کنند و مهاجرانی که شیوه زندگی جامعه میزبان را می‌پذیرند و ارزش‌های فرهنگی-اجتماعی مقصد جدید را به دست می‌آورند. موقعیت جغرافیایی ایران و رخداد انقلاب اسلامی در ایران، سبب شد که ایران، چهارمین کشور مهاجرپذیر در جهان باشد (محمدی، و همکاران، ۱۳۹۸).

اگرچه بسیاری از مهاجران به ایران از کشورهای افغانستان و پاکستان هستند، ولی مدت میزبانی از ایشان طولانی و درازمدت است. در دهه‌های اخیر، مهاجران از کشورهای دیگر بنابه دلایلی مانند تحصیل، درمان و... سکونت، مهاجرت به ایران را انتخاب کرده‌اند. بانوان نیز نیمی از این جمعیت بوده و نقش مهمی در پذیرش نقش‌های اجتماعی-فرهنگی جامعه مقصد را به خود اختصاص داده‌اند. تحقیقات نشان داده است در بعد کیفی، زنان فقط مهاجران تبعی نیستند، بلکه خود نقش فعال و حضور مستقل در فرایند مهاجرت دارند. (صادقی و ولدوند، ۱۳۹۴) رسیدن زنان به وضعیت شغلی و تحصیلی بهتر به ادغام بانوان در جامعه میزبان سرعت می‌بخشد (علاءالدینی و رحیمی، ۱۴۰۱). الگوهای مهاجرت به ایران نشان می‌دهد که زنان به دنبال توسعه فردی، هویتی و اجتماعی هستند و از آن به مثابه راهبردی برای بقا بهره می‌گیرند (مشفق و خزایی، ۱۳۹۴). بخش جمعیت سازمان ملل (۲۰۱۳) حاکی از افزایش ۴۸ درصدی بانوان در مهاجرت بین‌المللی است. براساس جدیدترین آمار این سازمان، نسبت زنان مهاجر در سال ۲۰۲۰ از جمعیت زنان جهان ۵/۳٪ بوده است (سازمان ملل متحد^۳، ۲۰۲۰). در ایران قریب به ۶۷۰ هزار نفر از مجموع ۴ میلیون و ۳۰۰ هزار اتباع خارجی مجاز، دانش‌آموز، نزدیک به ۲۰۰ هزار نفر، دانشجوی و طلاب علوم دینی و حدود ۳۵٪ یعنی، به طور تقریبی، یک میلیون و ۵۰۰ هزار نفر زن هستند (رییس سازمان ملی مهاجرت، ۱۴۰۲).

پدیده مهاجرت به طور قطع بر زندگی زنان تأثیر می‌گذارد و شنیدن تجارب زیسته و روایت بانوان مهاجر برای فهم بیشتر و کشف پیامدهای آن اهمیت دارد. مشاهده و فهم عمیق‌تر دیدگاه زنان مهاجر، فرصتی برای بهره‌مندی از ظرفیت ایشان در ساماندهی مسائل اجتماعی-فرهنگی جامعه ایرانی به دست خواهد داد. شهر اصفهان نیز در جایگاه یکی از مراکز مهم اجتماعی و فرهنگی ایران و تکثر دیدگاه‌های سنتی و غیرسنتی به طور منحصربه‌فردی می‌تواند بر پدیده مهاجرت زنان تأثیرگذار باشد. بنابراین، واکاوی موضوع تأثیرپذیری مهاجران از چشم‌انداز نگاه زنانه اهمیت موضوعی و مطالعاتی برجسته‌ای دارد.

علاوه بر اهمیت موضوعی بررسی وضعیت بانوان مهاجر، مطالعات عمیق و جامعی که علل و زمینه‌های پدیده مهاجرت زنانه را در بافت فرهنگی و اجتماعی خاص شهر اصفهان بررسی کرده باشد، اندک است. براین اساس، درک عمیق از عوامل و شرایطی که موجب کنشگری بانوان مهاجر در این شهر می‌شود، ضروری است. نتایج تحقیق حاضر به سیاست‌گذاران، پژوهشگران مهاجرت و متخصصان حوزه اجتماعی کمک می‌کند تا با شناخت بیشتر از وضعیت بانوان مهاجر، راهکارهای مؤثرتری را برای ساماندهی مباحث مهاجرت و بهره‌مندی از ظرفیت این گروه از مهاجران ارائه دهند. تحقیق حاضر

1. Shaban Azadi, K.

2. Portes, A., & Borocz, J.

3. United Nation

می‌تواند به غنای متون موجود در زمینه مهاجرت بانوان در بافت فرهنگی و اجتماعی ایران بیفزاید و زمینه‌ساز مطالعات بیشتری شود. پژوهش حاضر باهدف درک بهتر تجربه زیسته زنان مهاجر به این سؤال پاسخ می‌دهد که علل و پیامدهای مهاجرت بانوان مهاجر افغانستانی به ایران مبتنی بر تجارب زیسته‌شان چیست؟ داده‌های به‌دست آمده از تجربه زیسته زنان راوی در پژوهش حاضر، نشان می‌دهد که زنان بعد از مهاجرت به ایران با کسب هویت زنانه جدید در فعالیت‌های فرهنگی-اجتماعی جامعه ایرانی نقش‌هایی را پذیرا بوده‌اند.

ادبیات موضوع و پیشینه پژوهش

پدیده اجتماعی مهاجرت از نظر دیدگاه‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی مورد توجه قرار گرفته و نظریات مختلفی مانند نظریه‌های اقتصادی نئوکلاسیک^۱، نظریه اقتصاد جدید مهاجرت، نظریه بازار کار دوگانه و نظریه نظام جهانی ارائه شده است. باتوجه به درصد زیاد و روبه رشد مهاجران در جهان امروز، درک چگونگی سازگاری مهاجران با شرایط جدید خود و یادگیری بیشتر در مورد فرآیندهای کلی توسعه و تغییر هویت، مسئله بحث‌های اجتماعی و علمی مقوله مهاجرت است. برای مهاجر، سؤالاتی در مورد هویت قومی و ملی و تعلقات گروهی مذهبی، محلی و فراملی اجتناب‌ناپذیر است. (رکویتن، و همکاران،^۲ ۲۰۱۹) بسیاری از مهاجران ترجیح می‌دهند در همان زمانی که با کشور محل اقامت خود ارتباط برقرار می‌کنند مقداری وابستگی با کشور مبدأ خود را نیز حفظ کنند (بری، و همکاران،^۳ ۲۰۰۶). همچنین الگوهای هویتی مهاجران برای درک نگرش‌ها و رفتارهای سیاسی-اجتماعی اعضای کشور میزبان، مفاهیم به‌ظاهر ثابت هویت‌های قومی، ملی یا منطقه‌ای و مذهبی را به‌چالش کشیده است (ریچسون و کریگ،^۴ ۲۰۱۱).

ترس بسیاری از کشورها این است که چگونه مهاجران ممکن است جامعه و فرهنگ ملی خود را تغییر دهند. درونی کردن یک نظام فرهنگی-هویتی، معنا و مفهوم‌سازی احساس تعلق و تعهد، طی فرایندی تدریجی با ساخت معانی جدید محقق می‌شود. هویت اجتماعی نیز با پرسش «من کیستم و به‌کجا تعلق دارم» از نظر معانی درونی و فردی پاسخ داده نمی‌شود، بلکه بیشتر از نظر ویژگی‌ها و تجربیات اجتماعی مشترک با سایر گروه‌های فرهنگی قابل پاسخ است (تویتس و ویرشوپ،^۵ ۱۹۹۷). به‌موجب آن، خود فراتر از فرد به گروه تعلق می‌یابد.

تحقیقات در مورد توسعه هویت افرادی که بیش از یک فرهنگ را درونی کرده‌اند، نشان می‌دهد که آنها در تعامل با جامعه فرهنگی میزبان، خودپنداره‌های فردی را به یک خود کم‌وبیش منسجم مبدل کرده‌اند. (سد و مک‌لین،^۶ ۲۰۱۶) یکی از مهمترین نظریاتی که بر وضعیت مهاجران در مقصد تمرکز کرده نظریه ادغام قومی گیدنز است. گیدنز معتقد است در عصر جهانی شدن، دولت‌ها رویاروی مزایا و معایب تنوع قومی خواهند بود؛ زیرا مهاجرت بین‌المللی همراه با ادغام‌های قومی است. به‌نظر او دولت‌ها از سه مدل همانندگردی، کوره ذوب و کثرت‌گرایی برای مدیریت مهاجران و مسائل آنها استفاده می‌کنند (گیدنز،^۷ ۱۳۸۷). این نظریه بعدها از سوی بری، بوریس و دیگران تکمیل شده است.

بری بر این باور است که فرهنگ‌پذیری نوعی فرایند یادگیری است که به‌واسطه آن، شخص در یک زمینه اجتماعی-فرهنگی جدید زندگی خود را شروع می‌کند. براساس تعریف بری، فرهنگ‌پذیری فرایندی پیوسته و متقابل است. (بری،^۸ ۲۰۰۵؛ سم و بری،^۹ ۲۰۰۶) بری با رویکرد نظری خود، چگونگی فرهنگ‌پذیری و سازگار شدن در راستای رسیدن به موفقیت

1. Neo-Classical Theory

2. Verkuyten, M., & et al

3. Berry, J. W., & et al

4. Richeson, J. A., & Craig, M. A.

5. Thoits, P. A., & Virshup, L. K.

6. Syed, M., & McLean, K. C.

7. Barry, D. T.

8. Sam, D. L., & Berry, J. W.

را تبیین می‌کند و چهار استراتژی همانندگردی، جدایی، یکپارچگی و حاشیه شدن را ارائه می‌دهد. پژوهش‌های مبتنی بر جنسیت و مهاجرت با رویکرد جامعه‌شناسی تحقیقات جدید است که ابتدا از سوی روان‌شناسان (ال‌رمینیک^۱، ۲۰۰۵) و (ریتنسر، و همکاران، ۱۹۹۶)^۲ پیگیری شد و در ادامه به مسائل اجتماعی (کاسیک، و همکاران، ۲۰۰۴)^۳ کشیده شد. از این رو، عامل جنسیت مسئله مهمی در ساختارهای اجتماعی است که در جامعه‌شناسی اولیه پدیده مهاجرت توسعه نیافت. چانت و رادکلیف^۴ (۱۹۹۲) تغییر در ساختار سیاسی، اجتماعی و اقتصادی را از مهمترین عوامل تعیین‌کننده مهاجرت زنان می‌دانند. آنها مهاجرت بانوان را مبتنی بر چهار رویکرد نظری تعادل نئوکلاسیک، استراتژی خانوار، رویکرد رفتاری و رویکرد ساختاری تبیین کرده‌اند. در رویکرد اول، انگیزه مهاجرت برای زنان و مردان را مساوی فرض می‌کنند و معتقدند که زنان باهدف بهبود شرایط اقتصادی و مادی مهاجرت را برمی‌گزینند. رویکرد دوم بر استراتژی خانوار، روابط قدرت درون خانواده و ساختارهای تصمیم‌گیری آن تأکید دارد. به طور معمول، مهاجرت برای فردی از خانواده برای دستیابی به شغل بهتر رخ می‌دهد و منع مهاجرت برای زنان بیشتر است. رویکرد رفتاری بر ایدئولوژیک بودن مهاجرت زنان و مردان به دلیل هنجارهای فرهنگی و سنتی جامعه مبدأ استوار است. رویکرد آخر، تغییرات ساختاری فرهنگی، سیاسی و اجتماعی را عامل تعیین‌کننده مهاجرت زنان و تغییرات رفتاری آنها در جامعه مقصد می‌داند. برای مثال، ساختار نابرابر جنسیتی که در آن به حقوق زن توجهی نمی‌شود عاملی برای مهاجرت زنان به مقصدی جدید باهدف دستیابی به برابری جنسیتی است (چانت و رادکلیف، ۱۹۹۲). نظریاتی مانند نقش‌های جنسیتی را نیز می‌توان برای تبیین مهاجرت زنان به کار بست که براساس آن، زنان در تصمیم‌گیری برای مهاجرت نقشی تابع، وابسته و فرمانبردار دارند، پس کمتر از مردان نقش مستقل داشته و در پدیده مهاجرت، تابع پدر، همسر یا همراهانشان هستند. (چاتوپادهای^۵، ۲۰۰۰) در پژوهش حاضر از رویکرد ساختاری که تغییرات ساختارهای سیاسی، فرهنگی و اجتماعی را سبب تحول در موقعیت‌های نقشی، هویتی، تحصیلی و شغلی زنان مهاجر می‌داند استفاده شده است. فرض اصلی نظری پژوهش حاضر این است که فراهم شدن زمینه‌های کسب معارف اسلامی در ساختارهای فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی ایران اسلامی سبب دستیابی زنان مهاجر به هویتی نوین و کنشگری فعال در جامعه مقصد شده است.

پژوهش‌های سادتی و علوی (۱۳۹۷)، مشفق و خزایی (۱۳۹۴)، اسماعیلی و محمودیان (۱۳۹۵) از افزایش سهم زنان در مهاجرت سخن گفته‌اند. تحقیق سیفی (۱۳۹۶) و صادقی و ولدوند (۱۳۹۴) وجود انگیزه‌های غیراقتصادی مانند تحصیلات و کسب هویت اجتماعی را برای بانوان در فرایند مهاجرت بیان کرده‌اند. پژوهش نوری و همکاران (۱۳۹۸) تغییر فرد مهاجر در جامعه مقصد را برحسب جنسیت متفاوت بیان کرده و بر سازگاری فرهنگی بیشتر زنان تأکید دارد. آسیه شمشک و فردین قریشی (۱۴۰۰) نیز در پژوهشی به مسئله مهاجرت اجباری از منظر زنانه نگریده و عواملی مانند جنگ و قحطی، آسیب‌های روانی و... را بیان کرده است. عمده این پژوهش‌ها در مورد فرایند کنشگری بانوان مهاجر سخنی به میان نیاورده‌اند.

شیوه اجرای پژوهش

۱. روش پژوهش

پژوهش حاضر باهدف شناسایی وضعیت بانوان مهاجر اصفهان به روش کیفی از نوع گراند تئوری انجام شده است. دانشمندان سه موقعیت را برای به کار بستن روش گراند شاخص دانسته‌اند: «اول هنگامی که اطلاعات کمی درباره مسئله

1. Remennick, L.

2. Ritsner, M., & et al

3. Kosic, A., & et al

4. Chant, S., & Radcliffe, S. A.

5. Chattopadhyay, S.

مورد مطالعه وجود داشته باشد؛ دوم، هنگامی که محقق در نظر دارد یک نظریه با قدرت تبیین و توضیح را خلق کند؛ سوم، زمانی است که یک فرایند در موضوع مورد مطالعه وجود داشته باشد و هدف محقق شناخت و فهم رفتارهای افراد در موقعیت‌های خاص است» (بیرکز و میلز، ۲۰۱۱). موضوع تحقیق حاضر نیز یکی از این موارد است که به دنبال کشف یک مدل یا الگوی مفهومی از تجارب زنان مهاجر افغانی ساکن در ایران است. داده‌های پژوهش با استفاده از مصاحبه عمیق نیمه ساختاریافته گردآوری شده است. در ادامه با کدگذاری متون به دست آمده از مصاحبه‌ها مفاهیم استخراج و مقولات اصلی در مسئله پژوهش شناسایی شد. در پایان، مقوله انتخابی و گزینشی پژوهش انتخاب شد.

۲. جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری پژوهش حاضر، بانوان ۲۰ تا ۵۵ ساله مهاجر افغانی ساکن در شهر اصفهان بود. تعداد ۲۳ نفر از ایشان به روش نمونه‌گیری هدفمند تا رسیدن به اشباع نظری در داده‌های حاصل از مصاحبه نیمه ساختاریافته برای ورود به تحقیق انتخاب شدند. مصاحبه‌های آغازین در پژوهش حاضر، خطبه خط تحلیل شد و بعد از پدیدار شدن مقوله‌های آغازین، جملات و پارگراف‌ها کدگذاری شدند. در تحلیل خطبه خط، تعداد ۴۸۱ داده خام به دست آمد. با استفاده از دو رویه طرح سؤال و مقایسه کردن داده‌ها و بازگشت مجدد به داده‌ها، مفاهیم از اطلاعات خام استخراج شد. تعداد مفاهیم استخراج شده در این مرحله ۱۲ مفهوم بود. هنگام کدگذاری به مدل پارادیمی اشتروس و کوربین توجه شده است.

یافته‌های پژوهش

۱. کدگذاری باز

هدف از کدگذاری باز، درک مفاهیم پنهان در گزاره‌های منتخب است. این مفاهیم بر داده‌ها تحمیل نمی‌شوند، بلکه خود داده‌ها در قالب این مفاهیم سخن می‌گویند. (استراس و کوربین، ۱۳۹۰) با انجام کدگذاری در این مرحله، مفاهیم مستخرج از متن مصاحبه‌ها دسته‌بندی و در طبقه‌های کلی‌تر ساماندهی شد.

۱-۱. مرحله اول و دوم کدگذاری باز: استخراج عبارات و زیرمقولات

جدول ۱. مقوله یا پدیده اصلی

متن مصاحبه	مفهوم اصلی	زیر مقولات	مقوله اصلی
ولی وقتی که آشنا با امام شدم متوجه شدم که امام چطور گفت که زن حق انتخابات را دارد، می‌تواند در انتخاب در رأی هم بدهد و این مثلاً ناب اسلام... واقعاً همه چیز را پیدا کردم در امام خمینی.	هویت یابی جدید	هویت زنانه اسلامی	مهاجرت درونی بمثابه تعالی هویتی زن مسلمان
من مدیون امام خمینی هستم، خیلی عوض شدم، روحم، فکرم، صحبت‌م، طرز زندگی‌ام	تغییرات ذهنیتی	معرفت یابی جدید	
وقتی آنجا رفتم، یکی از دوستانم مشغول خواندن کتابی بود. بعداً در اعتکاف هم دیدمش که همان کتاب را می‌خواند. چند بخش از آن را برایم توضیح داد و من خیلی تحت تأثیر قرار گرفتم. آنچه خواندم و شنیدم، به‌ویژه چون تا آن زمان با شهدا آشنایی نداشتم، برایم شگفت‌انگیز و تأثیرگذار بود. در واقع، اولین آشنایی‌ام با شهدا از طریق همین دوست و آن کتاب بود.	آشنایی با شهدا	معنایابی و معناداری زندگی	
انگار دیگر می‌دانید آدم دیگر اُخت شده، انگار نمی‌تواند یک محیط دیگری را بپذیرند.	فرهنگ‌پذیری	پذیرش محیط	

جدول ۲. نمونه‌ای از کدگذاری باز، عبارات و زیرمقولات استخراج شده درباره وضعیت بانوان مهاجر

زیرمقولات	مفاهیم مستخرج از مصاحبه با گروه نمونه در مورد علل مهاجرت	ردیف
دغدغه‌های فرهنگی و دینی	فقر فرهنگی جامعه مبدأ، علاقه به ایران، کنجکاوی درباره اسلام شیعی، تهاجم فرهنگی، اختلاط مدارس، معنویت‌گرایی، تشرف به تشیع، جو نامناسب تربیتی، آموزش فقه اهل سنت، عدم امکان عزاداری حسینی، وجود حرم امام رضا (ع)، امکان پذیرش از سوی مردم ایرانی، حفظ دین، پناه به انقلاب ایران، شباهت اعیاد و مراسمات، وجود فردی از خانواده درجه یک در ایران، خانواده مذهبی، همسر مدافع حرم، نزدیکی به مبدأ	۱
فرار از هویت زنانه کشور مبدأ	بی‌اهمیت بودن زن، نگاه جنسی به زنان، نگاه جنس دوم به زن، برخوردهای خشن نسبت به زنان، امکان ویزای تحصیلی گرفتن برای زنان، وجود مشکلات زناشویی، عدم ابراز علاقه مرد به زن، نگاه جنسی به زن، نگاه ابزاری به زن، نگاه تبلیغ کالایی به زن	۲
جست‌وجوی امکانات رفاهی	وضعیت مالی نامناسب، نبود آب آشامیدنی مناسب، گرانی، عدم شغل مناسب، تشابه شهری، عدم توجه مالی به زنان، اخراج از کشور مبدأ	۳
جست‌وجوی مکانی امن برای توسعه فردی	حمله طالبان، اخراج توسط صدام، فضای ضد زن، عدم امکان تحصیل زنان، عدم امکان انتخاب آزاد زنان، خشونت جنسی علیه زنان	۴

جدول ۲ یافته‌های پژوهش را بر مبنای سؤالات مصاحبه، تعداد مفاهیم و زیرمقولات و عبارت‌های زیر مقولات نشان می‌دهد. بیشترین تعداد مفاهیم (۹۵ مورد) و زیرمقولات (۴ مورد) مربوط به علل پذیرش هویت زنانه جدید در تجربه بانوان مهاجر از نظر پاسخ‌گویان بود.

۱-۲. مرحله سوم کدگذاری باز، استخراج مقولات از زیرمقولات

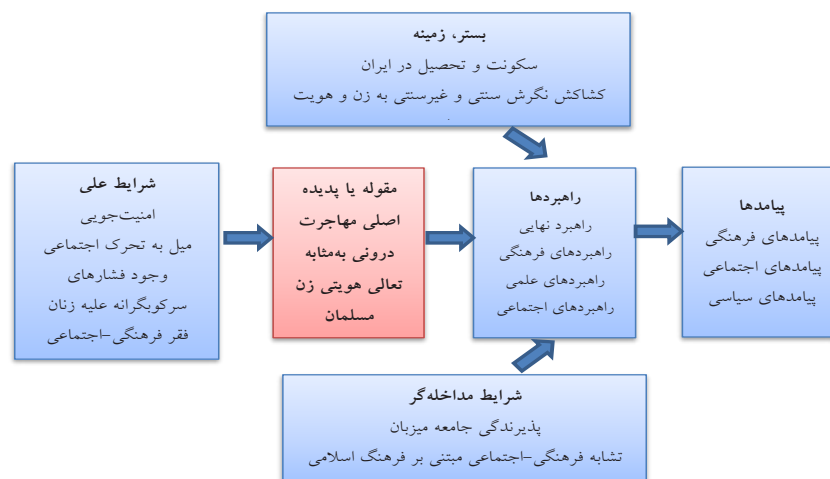
جدول ۳. زیرمقولات، مقولات اصلی و نوع مقولات استخراج شده از مصاحبه‌ها

زیرمقولات	مقولات اصلی	نوع مقولات
جست‌وجوی هویت زنانه مناسب	جست‌وجوی هویت زنانه منطبق بر اسلام شیعی	شرایط علی
میل به فعالیت اجتماعی		
تأثیر سازنده تحصیلات مادر در تربیت و مدیریت خانواده		
وجود فشارهای سرکوبگر علیه زنان		
جست‌وجوی امکانات رفاهی، امنیتی	امنیت‌جویی	پدیده محوری
فقر فرهنگی، اجتماعی جامعه مبدأ		
وجود دغدغه‌های دینی و درخواست انجام آزادانه مناسک دینی		
مهاجرت درونی به مثابه تعالی هویتی زن مسلمان	داشتن تفکر انتقادی و میل به توسعه فردی، هویتی همه‌جانبه	زمینه
سکونت و تحصیل در ایران		
کشاکش نگرش سنتی و غیرسنتی به زن و هویت زنانه		
داشتن تفکر انتقادی و میل به توسعه فردی	پذیرندگی جامعه میزبان	شرایط مداخله‌گر
رفتار اخلاقی جامعه میزبان		
مشارکت دادن مهاجران		

	تشابه فرهنگی اجتماعی بر مبنای فرهنگ اسلامی	وجود سوابق فرهنگی، تمدنی و دینی مشترک
		وجود حرم مطهر امام رضا (ع)
		تبلیغات له و علیه ایران
راهبردها	کارکرد فضای مجازی و رسانه	کسب هویت زن ایرانی-اسلامی
	راهبرد نهایی	افزایش آگاهی
	راهبردهای فرهنگی	برقراری ارتباط ذهنی بین فرهنگ مبدأ و مقصد
	راهبردهای علمی	ادامه تحصیل
	راهبردهای اجتماعی	حضور در مجامع علمی
		ساماندهی ارتباطات اجتماعی در جامعه میزبان
		یادگیری زبان فارسی
پیامدها	پیامدهای فرهنگی	تغییر نگرش فرهنگی به مقوله زن
		آشنایی با فرهنگ ایران اسلامی
		تغییر در تجربه زیست علمی-آموزشی
	پیامدهای اجتماعی	تعاون و همکاری با جامعه میزبان
		بزرگداشت مناسبت‌های جامعه میزبان از ملی، مذهبی و...
	پیامدهای سیاسی	آشنایی با ارزش‌های سیاسی جامعه میزبان
		ایجاد روحیه مقاومت و استکبارستیزی
		پیگیری اخبار سیاسی از کانال‌های صحیح
		ارج نهادن به مفهوم شهادت
		آشنایی با بزرگان انقلاب اسلامی

۱-۳. کدگذاری محوری

کدگذاری محوری، فرایندی است که بعد از کدگذاری باز انجام می‌شود و ارتباط بین مقولات را مشخص می‌کند. در این مرحله، مفاهیم استخراج شده به شکل شبکه‌ای مفهومی یا حلقه‌های علت-معلولی نمایش داده می‌شود. الگوی پارادایم، سلسله‌روابطی است که میان زیرمقوله‌ها و مقولات اصلی برقرار می‌شود. (استراس و کوربین، ۱۳۹۰)

شکل ۱: کدگذاری محوری برای نشان دادن ارتباط بین مقولات

الف) پدیده محوری مهاجرت درونی به مثابه تعالی هویتی زن مسلمان

پدیده محوری یا اصلی یعنی، پدیده مورد نظر، ایده و فکر محوری، حادثه، اتفاق یا واقعه‌ای که جریان کنش‌ها و واکنش‌ها به طرف آن رهنمون می‌شود تا آن را اداره و کنترل یا پاسخ دهد. (استروس و کوربین، ۱۳۹۰) براساس یافته‌های پژوهش، پدیده محوری در پژوهش حاضر، مهاجرت درونی به مثابه تعالی هویتی زن مسلمان است. مهاجرت درونی یعنی، فرد مهاجر در ارزش‌های ذهنی و باورهای فردی خود تجدیدنظر کرده است. این پدیده محوری به این دلیل اهمیت دارد که می‌تواند نقطه مرکزی پژوهش باشد و دیگر ابعاد مدل پارادیمی مانند شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها حول این پدیده شکل می‌گیرد.

ب) شرایط علی مهاجرت درونی به مثابه تعالی هویتی زن مسلمان

شرایط علی، مقوله‌هایی است که مقوله اصلی از آن تأثیر می‌پذیرد و به وقوع یا گسترش پدیده مورد نظر می‌انجامد. شرایط علی در داده‌ها با واژگانی مانند «وقتی، درحالی، به علت» بیان می‌شود. در صورت عدم ذکر چنین نشانه‌هایی نیز محقق باتوجه به پدیده و نگاه منظم به داده‌ها و بازبینی مجدد رویدادها از نظر زمانی، شرایط علی را می‌فهمد.

ج) خلأ هویت زنانه و جست‌وجوی امنیت

آنچه موجب پیدایش کنشگری بانوان مهاجر یا شرایط علی این پدیده شده است در درجه اول، عدم رضایت زنان از کشور مبدأ به دلیل فقر فرهنگی-اجتماعی و تبعات مستقیم و غیرمستقیم ناشی از آن مانند بهره‌مند شدن از شرایط امنیتی، رفاهی، اعتقادی بهتر و تلاش برای بقاست. در درجه دوم، کسب هویت زن مسلمان با قرائت شیعی در جامعه ایرانی سبب استکمال هویت زنانه ایشان و انجام فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی در جامعه میزبان شده است. وجود طالبان در کشور افغانستان و میزان امنیت پایین اقوام شیعی در این کشور سبب مهاجرت خانواده به کشور ایران شده است، ولی به دلیل همسویی مذهبی در جامعه جدید، ارزش‌های نو پذیرفته شده و اقدام عملی برای حفظ این ارزش‌ها نیز انجام شده است. خانم با کد (۱۴۰۸۱۴) از هزاره‌های بامیان از دیگر علل مهاجرت به ایران را مسئله زندگی شرافتمندانه می‌داند. او چنین می‌گوید: «بالاخره ما مسلمان هستیم و مثلاً مرگ با عزت برایمان شرافت‌مندتر از این چیزهاست».

علت مهاجرت به ایران، امنیت جویی، میل به تحرک اجتماعی به دلیل فقر فرهنگی-اجتماعی جامعه مبدأ و فشارهای سرکوبگر علیه زنان است. بانوان مهاجر پس از حضور در ایران، مفهوم جدیدی از زنانه بودن را متفاوت با جامعه مبدأ دریافتند. زنی که نه شرقی است و نه غربی و با عفاف و حجاب در عرصه سیاسی-اجتماعی حضور موفق داشته است. (پیام رهبری به کنگره هفت هزار زن شهید کشور، ۱۳۹۱/۱۲/۱۶) این الگوی هویتی، همان راه حل استکمال هویت زنانه زنان مهاجر تلقی شده است که در پرتوی آن به وظایف دینی و تربیتی خود، جامعه عمل پوشانده‌اند.

د) بستر یا زمینه مهاجرت درونی به مثابه تعالی هویتی زن مسلمان

بستر یا زمینه، مجموعه مشخصه‌های مخصوصی است که به پدیده مورد نظر دلالت می‌کند؛ یعنی محل حوادث و وقایع متعلق به پدیده است. بستر نشان‌دهنده مجموعه شرایط خاصی است که در آن راهبردهای کنش و واکنش صورت می‌گیرد. (استروس و کوربین، ۱۳۹۰)

ه) کشاکش نگرش سنتی و غیرسنتی به زن و هویت زنانه

امروزه در مفاهیم خانواده، زن و هویت زن تغییراتی ایجاد شده است. تغییر در موقعیت زنان، موازنه قدرت، دگرگونی ارزش‌ها، فردگرایی و توسعه فردی زنان از تغییرات پیش‌روی زنان امروز است. (بنی‌هاشمی و همکاران، ۱۳۹۹) مهمترین مسئله در بررسی جامعه‌شناختی پدیده درک تعالی زن، درک هویتی نوین برای بانوان مهاجر بوده است که آن را متفاوت با رویکرد سنتی و غیرسنتی دیده‌اند. رویکردی که در آن، نیازهای اجتماعی، فرهنگی و سیاسی در لوای اسلام پوشش

داده شده است. در رویکرد مدرن یا غیرسنتی به زن، در مواجهه با هویت زن و پرداختن به مسائل مربوط به نابرابری‌ها و تبعیض‌های مربوط به زنان با تأکید بر عنصر ساختارزدایی و نفی تفاوت‌ها، خواهان از بین بردن تفاوت‌های ساختگی، غیرواقعی و تاریخی بین زن و مرد هستند (نادری و مشعل‌پور، ۱۳۹۱). در این رویکرد، فردگرایی درحد اعلائی افراطی آن همسو با ارزش‌های فمینیستی است که الگوهای دور از فطرت زنانه را تبیین می‌کند.

مبتنی بر این سبک زندگی، کارکردهای خانواده کم‌رنگ شده و زوال آن محقق می‌شود. این هویت به‌طور قطع، مطلوب زن مسلمان نیست. تجربه بانوان مهاجر نیز بر این مسئله صحنه گذاشته است به‌ویژه بانوانی که با رویکرد مدرن غربی به واسطه تولد و زندگی در غرب آشنا بوده‌اند، ضعف آن را به تجربه زیسته‌اند و در پی هویتی مبتنی بر فطرت الهی جست‌وجو کرده‌اند. در رویکرد سنتی یا غیرمدرن به زن نیز عدم حضور اجتماعی بانوان، عدم توسعه فردی، عدم امنیت اعتقادی و فرهنگی از مواردی است که زنان مهاجر بدان اشاره کرده‌اند و آن را دور از اسلام حقیقی دانسته‌اند، اما در الگوی هویتی زن در مکتب اسلام است که زن به تعالی می‌رسد و جایگاهی تشریفاتی و مصنوعی ندارد و می‌تواند هم خود را و هم محیط پیرامون خود را چه در داخل خانه و چه در هر محیطی که باشد به طرف معنویت، پیشرفت و علو مقامات علمی و عملی سوق دهد و پیش ببرد. (بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم، ۲۵/۰۳/۱۳۸۴) آشنایی با الگوی هویتی زنانه مبتنی بر اسلام ناب، برای زنان مهاجر به اصفهان هم‌زمان با مهاجرت و زیست در جامعه ایرانی محقق شده و آن را براساس فطرت خود برگزیده‌اند.

و) داشتن تفکر انتقادی و میل به توسعه فردی

زنان براساس تجارب، چالش‌ها و آرزوهای منحصر به خود در جست‌وجوی بهبود مسائل زنانه خود هستند. کسب امنیت، اعتماد به نفس، شغل مناسب، تحصیلات مناسب و گزینش خودآگاهانه هویت زنانه براساس فطرت از موارد توسعه فردی بانوان است. بانوان موفق در جست‌وجوی ویژگی‌های مثبت و افزایش مهارت‌های زندگی، استقلال فکری و شکوفایی خلاقیت همراه با پشتکار ستودنی هستند. در فرایند توسعه فردی، برنامه‌ریزی برای رسیدن به خواسته‌ها امری مطلوب است که تجربه بانوان مهاجر آن را تأیید کرده است. بانوان مهاجر پژوهش حاضر، روند یادگیری را هرگز متوقف نکرده و علاقه زیادی به یادگیری موضوعات جدید و تکمیل آموخته‌های قبلی دارند. به همین دلیل اطلاعاتشان در مورد الگوهای هویتی زن به‌روز است و بهترین الگو را در الگوی زن در مکتب اسلام یافته‌اند. الگویی که در آن، تعالی هویت زن دال مرکزی است. زمینه پژوهش حاضر، تجربه‌های زندگی زنان مهاجر و ساکن در ایران است. بانوانی که فراغت زمانی و امکان توسعه فردی دارند. بنابراین، علاقه‌مند به تحصیلات عالی شده و در پی افزایش آگاهی با تفکر انتقادی در جست‌وجوی نقش‌های جدید خود به فعالیت می‌پردازند.

ز) شرایط مداخله‌گر در مهاجرت درونی به مثابه تعالی هویتی زن مسلمان

ای اشتروس و جی کوربین^۱ (۱۹۹۸) بر این باورند که شرایط مداخله‌گر، تأثیرات شرایط علی در پدیده‌ها را کاهش، افزایش یا تغییر می‌دهند. شرایط مداخله‌گر در تحقیق حاضر پیچیده و وابسته به یکدیگر است و اموری مانند پذیرندگی جامعه میزبان، وضعیت فرهنگی-اجتماعی و قوانین حمایتی از زنان در کشور میزبان، اشتراک مسائل دینی، عناصر زیبایی‌شناختی تمدنی، سبب ترجیح مهاجرت، اقدام و عمل در کشور میزبان بوده است. شرط مداخله‌گر پذیرندگی کشور میزبان از بانوان مهاجر یکی از متغیرهای تأثیرگذار بر کنشگری این گروه بوده است. همدلی جامعه میزبان سبب ایجاد احساس مثبت در این گروه از بانوان شده و ایشان را به انجام فعالیت‌های همسو ترغیب کرده است. خانم با شناسه «۱۴۰۱۵۱۸» که در ایران تحصیل کرده است از روزهای کودکی خود در مدرسه چنین می‌گوید: «نه، خیلی عادی بود. من یادم است معلم کلاس اولم را خیلی دوست داشتیم، اصلاً تفاوت نمی‌گذاشت این ایرانی است یا افغانی است». حس عدم تبعیض و تفاوتی که این خانم

1. Strauss, A., & Corbin, J.

از معلم مدرسه دریافت کرده است آشنایی با معلم بانو، متدین به اخلاق اسلامی سبب درک هویت متعالی زن و تعامل هرچه بیشتر، درس خواندن و شرکت در اردوهای فرهنگی ورزشی مدرسه شده است.

از مهمترین شرایط مداخله‌گر در کنشگری فرهنگی بانوان مهاجر وجود حرم مطهر امام رضا (ع)، حضرت معصومه (ع) در ایران است. خانم با شناسه «۱۴۰۱۰۳۲۶» تجربه خود از زیارت حضرت رضا (ع) را این‌گونه توصیف می‌کند: «واقعاً فقط امام رضا (ع)، بعد قم هم که آمدیم دیگر رفتیم اولین بار حرم. اصلاً مانده بودم باور نمی‌کردم من اینجا هستم؛ یعنی احساس کردم که آدم یک من را بغل کرد، همه خستگی‌هایم، ناراحتی‌هایم، مشکلاتم، همه انتظار برطرف شد یعنی». امکان زیارت این بانو، دریافت تجربه معنوی و حس قرابت مذهبی سبب درک هویت متعالی و ادغام آسان‌تر در جامعه میزبان است. خانم با شناسه «۱۴۰۱۰۵۱۸» از افغانستان به دلیل وجود تقوا در سردار سلیمانی برای ایشان عزادار می‌شود و چنین می‌گوید: «اول نمی‌شناختم حاج قاسم کی هستند دیگر، در دلم نشست؛ یعنی احساس صمیمیت می‌کردم با ایشان». به نظر می‌رسد وجود سابقه فرهنگی-دینی مشترک در کشور میزبان، وجود امنیت در جامعه میزبان و امکان فعالیت اجتماعی برای بانوان مهاجر و عناصر زیبایی‌شناختی تمدنی شهر جدید از معماری و ساختارهای منظم شهری سبب درک هویتی متعالی از زن و فعالیت بیشتر این گروه از زنان شده است.

ح) راهبرد

راهبردهای روزمره^۱ یعنی، فرد چگونه با موقعیت‌ها، مشکلات و مسائلی که با آنها مواجه می‌شوند، برخورد می‌کند. (اشتروس و کوربین، ۱۹۹۸) راهبرد نهایی، همان راهبرد قطعی یعنی، پذیرش هویتی جدید مبتنی بر درک تعالی زن است که باعث مهاجرت درونی زنان مهاجر به ایران شده است. داده‌های به‌دست آمده از تجارب زنان نشان از این دارد که تجربه زیست اجتماعی و دینی این بانوان در خلال مهاجرت دستخوش تغییر شده است و محیط فرهنگی-دینی جامعه ایرانی سبب شده است که زنان مهاجر افغانستانی با الگوبرگیزی از هویت زن مسلمان، شیعی و ایرانی، منفعلانه عمل نکرده، بلکه هدفمندانه و گزینشی راهبردهای علمی، فرهنگی و اجتماعی را برگزیده‌اند. اولین کنشی که پس از پذیرش هویت جدید زنانه به آن اقدام کرده‌اند، تأکید بر مشترکات دینی و مذهبی باهدف ایجاد ارتباط سازنده بین فرهنگ مبدأ و مقصد است. بیشتر بانوان مهاجر، افرادی با دغدغه‌های دینی و مذهبی بودند که اولویت ایشان انجام مناسک شیعی و تربیت دینی فرزندان بود. این دو مهم در فرهنگ جامعه میزبان به خوبی قابل تحقق بوده است. جامعه ایرانی به دلیل رسمیت قرائت شیعی به مسائلی مانند توجه به کتاب مقدس، زیارت، احترام به حقوق فرزندان و والدین، اولویت زیادی دارد. بانوان مهاجر پس از اطمینان خاطر از دین‌داری شایسته به فرهنگ جامعه میزبان روی آورده و طی فرایند همانندگردی در فرهنگ جامعه میزبان ادغام می‌شود و حتی اولویت را به فرهنگ جامعه میزبان می‌دهد. (بری^۲، ۲۰۰۸) کنش دیگر کنشگران این است که برای رسیدن به آرامش از ظرفیت‌های کشور مبدأ بهره‌برند. خودکارآمدی بانوان مهاجر با کسب هویت زنانه جامعه جدید، محقق شده است و با عزم و پشتکار بر موانعی که در مسیر استفاده از توانایی‌های ذاتی ایشان قرار دارد، غلبه کرده‌اند. یادگیری زبان فارسی برای مهاجران، راهبردی کلیدی است؛ زیرا به واسطه آن، خلأ بین خود و جامعه میزبان را پرمی‌کنند. علاوه بر آن، ادبیات فارسی بسیار غنی است و بر ذهن مخاطب تأثیرگذاری ارزشی دارد.

دوست‌یابی راهبردی است که رشد اجتماعی و شخصیت عاطفی فرد را به دنبال دارد. بانوان مهاجر با شرکت در فعالیت‌های اجتماعی، دوستانی را برگزیده و به واسطه ایشان رنج غربت، دوری از خانواده و دیگر مشکلات را التیام داده‌اند. خانم با شناسه «۱۴۰۱۰۳۱۸» از مزارشریف از داشتن دوست خوب و تعاملات اجتماعی خود با او چنین می‌گوید: «یک دوستی داشتم اهل ترکیه. معمولاً با هرکسی دوست نمی‌شوم. چون این دختر خیلی آگاهی‌اش خوب بود، اهل سیاست بود، حرف‌های

1. Routine strategies

2. Berry, J. W.

الکی نمی‌زدیم همه‌اش حرف‌های سیاسی می‌زدیم». دوست‌یابی برای بانوان مهاجر سبب سازماندهی شبکه ارتباطات اجتماعی شده و پیامدهایی را به دنبال دارد که در بخش بعدی بدان پرداخته می‌شود.

ط) پیامدها

پیامدها نتایج و حاصل کنش‌ها و واکنش‌هایی است که در اثر راهبردها پدیدار می‌شوند. پیامدها ممکن است حوادث منفی یا مثبت باشند که اتفاق افتاده یا در حال وقوع خواهند بود. (استروس کرین، ۱۳۹۰) دنبال کردن پیامدها^۱ در نظریه بنیانی مهم است (ازکیا و ایمانی جاجرمی، ۱۳۹۰). آخرین بخش از مدل پارادایمی اشتروس و کوربین، اصطلاح پیامدها یا عواقب است که نتیجه پدیده و راهبردهای انتخاب شده در زندگی کنشگران است. گاهی تحول معرفتی-هویتی برای مهاجران چنان متفاوت، مطلوب و دور از انتظار است که شیفته جامعه مقصد شده و داوطلبانه به تعاون و همیاری جامعه میزبان اقدام کرده‌اند. کسب هویت زن شیعی که در آن زن آئینه جمال و جلال الهی است (ر.ک.، جوادی آملی، ۱۳۸۶) امکان فعالیت اجتماعی و افزایش رضایت از زندگی در جامعه مقصد را برای زنان مهاجر به ایران فراهم کرده است. آنها این مطلوبیت را تا آنجا دانسته‌اند که خود، کنشگرانی فعال در عرصه فرهنگی-دینی در جامعه میزبان شده‌اند. در تحقیقات مهاجرت نیز آمده است: «همچنان‌که فرهنگ‌پذیری برای گروه مهاجر اتفاق می‌افتد، رفتارها، نگرش‌ها، اعتقادات و ارزش‌ها نیز اصلاح می‌شوند» (اودن‌هون، و همکاران، ۲۰۰۶). بری معتقد است که سازگاری با کشور میزبان در هویت فرهنگی، دانش زبانی و دوستی و روابط با گروه همسالان رخ می‌دهد. مهمترین پیامدهای فعالیت بانوان مهاجر در سه بعد فرهنگی، اجتماعی و سیاسی قابل دسته‌بندی است. آشنایی با فرهنگ ایران اسلامی، تغییر در تجربه زیست علمی-آموزشی، مهمترین پیامد فرهنگی، تعاون و همکاری با جامعه میزبان و بزرگداشت مناسبت‌های ملی، مذهبی از پیامدهای اجتماعی و آشنایی با ارزش‌های سیاسی جمهوری اسلامی در قالب جامعه میزبان، ایجاد روحیه مقاومت و استکبارستیزی، ارج نهادن به مقوله شهید و شهادت و آشنایی با بزرگان انقلاب اسلامی مهمترین پیامدهای سیاسی مستخرج از تجربه بانوان مهاجر به اصفهان است.

کدگذاری گزینشی (یکپارچه کردن نظریه در قالب روایت داستان‌گونه): درک‌گذاری گزینشی، محقق مفاهیم به دست آمده از داده‌های خام را در قالب گروه‌های مفهومی با همان مقولات دسته‌بندی می‌کند. وقتی امنیت جانی، اعتقادی و اجتماعی در دسترس نباشد، فشار سرکوبگر علیه زنان در جامعه مبدأ وجود داشته باشد و فرد تمایل به فعالیت اجتماعی داشته باشد بیشتر به کسب هویت زنانه‌ای که اهداف و رویاهای او را پوشش دهد متمایل می‌شود. (شرایط)

- بیشترین گروه سنی زنان مهاجر در پژوهش حاضر بین ۲۵ تا ۳۰ سال است. بنابراین، می‌توان گفت این گروه با حضور در جامعه مقصد با نمونه زنان موفق مسلمان آشنا شده و خودآگاهانه هویت متعالی زن از منظر ایران اسلامی را کسب کرده‌اند.

- بانوان مهاجر از حضرت زهرا علیها السلام، حضرت زینب علیها السلام، حضرت معصومه علیها السلام و سایر بانوان نمونه در فرهنگ شیعی ایران اسلامی الگوبرداری می‌کنند.

- این الگوبرداری در ساحت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی است.

- بانوان مهاجر با کسب هویت زن شیعی می‌توانند زیست علمی و فرهنگی جامعه مقصد را تجربه کنند و با کنشگری مناسب مورد تأیید جامعه میزبان قرار گیرند.

- شرایط علی که سبب تغییر، تأخیر یا تسهیل در پدیده می‌شود در اینجا امنیت جویی، کمال جویی هویتی، میل به تحرک اجتماعی، فقر فرهنگی جامعه مبدأ و وجود فشارهای سرکوبگر علیه زنان در جامعه مبدأ است.

- راهبرد، همان پاسخ به پدیده است و در اینجا راهبرد قطعی، افزایش آگاهی درباره الگوی هویتی موفق زن در اسلام

1. Consequences

2. Oudenhoven, J., & et al

و مهاجرت هویتی به زن مسلمان ایرانی است. بانوان مهاجر با اتخاذ راهبردهای علمی، فرهنگی و اجتماعی با حضور در مجامع علمی کشور میزبان، ایجاد تعادل بین فرهنگ مبدأ و مقصد، یادگیری زبان فارسی و شبکه سازی دوستان جدید بر مشترکات فرهنگی و دینی تأکید کرده اند و در جامعه میزبان فعالانه کنشگر بوده اند.

- پیامد یا تبعات که به دنبال درک تعالی هویت زن از سوی بانوان مهاجر و تعامل با جامعه میزبان رخ داده است در این مدل علاوه بر احساس رضایت از زندگی در جامعه جدید، داوطلبانه به تعاون و همکاری با جامعه میزبان علاقه مند شده و فعالیت های سیاسی، فرهنگی و اجتماعی همسو با دامنه ارزش های جامعه میزبان را رقم زده اند.

- پس از بازسازی روایت ها و مقایسه کردن مفاهیم با یکدیگر مشخص شد که این گروه از زنان، رضایت باطنی از فضای امنیتی، فرهنگی و سیاسی ایران دارند. عمده ترین دلیل نیز احساس امنیت فکری و اعتقادی و سهولت در دین داری و امکان ادامه تحصیلات سطوح عالی بیان شده است. این نظریه تصویری جامع از تجربه زیسته بانوان مهاجر افغانستانی به اصفهان در مورد کسب هویت زنانه مبتنی بر درک تعالی زن ارائه می دهد و می تواند مبنایی برای مطالعات بیشتر و طراحی مداخلات موثر در این موضوع باشد.

نتیجه گیری

پژوهش حاضر باهدف واکاوی عوامل، زمینه ها، شرایط و پیامدهای زیست بانوان مهاجر افغانستانی در اصفهان به روش کیفی از نوع گراند تئوری انجام شد. یافته های تحقیق نشان داد که کسب هویت زنانه برای بانوان مهاجر پدیده ای چندبعدی و پیچیده است که در بستر تعارض بین فرهنگ مبدأ و فرهنگ مقصد شکل می گیرد. این پدیده را می توان در چارچوب نظریه های مهاجرت تحلیل کرد. براساس نظر چانت و رادکلیف مشخص شد که مهاجرت تأثیر متفاوتی بر زنان می گذارد که از مسائل زیستی شروع می شود و تا مسائل اجتماعی ناشی از ساختارهای یک جامعه ادامه می یابد. (چانت و رادکلیف، ۱۹۹۲) زنان مهاجرمورد مطالعه پژوهش حاضر باوجود مشکلات اقتصادی، بی کاری همسر، مشکلات روحی دوری از خانواده و حتی تفاوت فرهنگی جامعه جدیدی که با آن روبه رو شده اند، توانسته اند مدیریتی بر همه موارد داشته و در میدان عمل وارد شوند و اقدامات مناسبی را انجام دهند. همچنین ثابت شد که زنان در فرایند مهاجرت، نقش فعال دارند (صادقی و ولدوند، ۱۳۹۴).

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بانوان مهاجر ساکن در ایران با حضور در زیست اجتماعی-دینی متفاوت، نوعی تغییر در هویت زنانه را تجربه کرده اند و نظریه کسب هویت تویتس و ورشوپ (۱۹۹۷) ثابت شد. بانوان شرکت کننده در پژوهش حاضر از تجربیات اجتماعی با گروه های فرهنگی جامعه میزبان و ظرفیت های موجود زن مسلمان شیعی استفاده کرده و آگاهی تخصصی خود را درباره مسائل اجتماع جدید بالا برده و با درک هویت متعالی زن در قالب فردی مفید اثرگذاری داشته اند. نظریه بری، فرهنگ پذیری را یک فرایند یادگیری می داند (بری، ۲۰۰۵؛ سم و بری، ۲۰۰۶). در پژوهش حاضر ثابت شد که بانوان مهاجر به اصفهان در یک زمینه اجتماعی-فرهنگی جدید زندگی خود را شروع و هویتی جدید را کسب کرده اند. براساس تعریف بری، فرهنگ پذیری طی فرایندی پیوسته و متقابل محقق شد. نکته قابل توجه در این مصاحبه ها این بود که هیچ کدام از این بانوان احساس نارضایتی از زندگی در جامعه میزبان نداشتند و نظریه گیدنز مبنی بر ادغام فرهنگی و همانندگردی ثابت شد (گیدنز، ۱۳۸۷). احساس عدم انزوا از بزرگ ترین پیامدهایی است که بانوان مهاجر آن را لمس می کنند. آنها جامعه میزبان را به مثابه وطن خود تلقی کرده و فرهنگ آن را پذیرفته و مناسک آن را انجام داده اند.

با بررسی داده های به دست آمده از بانوان شرکت کننده در پژوهش حاضر می توان این گونه استنباط کرد که بانوان مهاجر برای نظم بخشیدن به وضعیت زندگی جدید خود از سرمایه های هویتی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه میزبان بهره

برده و راهبردهای علمی، فرهنگی و اجتماعی را اتخاذ کرده و اجرا کرده‌اند. راهبرد قطعی، همان کسب هویت متعالی زن است که همسو با تعالیم دین اسلام و حاکمیت جمهوری اسلامی بوده و این‌گونه از پیامدهای منفی مسئله مهاجرت در امان مانده‌اند. شایستگی فرهنگی که به معنی توانایی افراد برای عملکرد مؤثر و کارآمد در یک فرهنگ تعریف شده است در توانایی زبانی، آگاهی از هنجارهای اجتماعی و توانایی انجام وظایف روزانه مشهود است. همچنین بین جهت‌گیری‌های فرهنگ میزبان، مدت اقامت در جامعه میزبان، آموزش زبان فارسی و میزان تماس و دوستی با افراد محلی با سازگاری فرهنگی رابطه مثبت وجود دارد. پژوهش حاضر نشان می‌دهد که پذیرش تعالی هویتی زن، بازتابی از تغییرات عمیق هویتی بانوان مهاجر به اصفهان است. کنشگری بانوان مهاجر بر مبنای پذیرش هویت زنانه جدید، امری نو است که تاکنون بدان کمتر پرداخته شده و از نوآوری‌های پژوهش حاضر است. بنابراین، این پدیده نیازمند توجه جدی سیاست‌گذاران مقوله مهاجرت است و راهکارهای افزایش بهره‌مندی از این ظرفیت باید چندبعدی و شامل آموزش‌های فکری، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و ایجاد فضای گفتگویی برای حل شبهات احتمالی در جامعه باشد.

راهکارها و پیشنهادات برای افزایش کمی و کیفی درک تعالی هویتی زن در حوزه زنان مهاجر به ایران: پیشنهاد می‌شود برنامه‌های مستمر بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت ویژه بانوان مهاجر از سوی سازمان‌های متولی مهاجران تدبیر شود. برای مثال، زمینه‌آشنایی با زنان موفق مسلمان ایرانی باهدف تقویت ارزش‌های دینی براساس نیازهای هویتی بانوان مهاجر در عصر معاصر فراهم شود. بدین‌منظور برگزاری نشست‌های علمی با تأکید بر به‌چالش کشاندن سایر الگوهای سنتی و غیرسنتی هویت زنان و برگزاری دوره‌های آموزشی، فرهنگی و دینی برای بالا بردن سطح سواد و آگاهی بانوان مهاجر توصیه می‌شود. همچنین طراحی سامانه الکترونیک مختص زنان مهاجر با رویکرد استعدادسنجی و دریافت علاقه‌مندی‌ها، نظام مسائل و مشکلات ایشان می‌تواند برای انتقال نیازهای ایشان به سازمان‌های متولی امور اتباع، استفاده مبلغان دینی و مددکاران اجتماعی برای حل مسائل فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی این گروه و جلوگیری از انحرافات محتمل مفید باشد. برای مثال با این سامانه، ارائه مشاوره‌های تخصصی با درنظر گرفتن ویژگی‌های فرهنگی و قومیتی بانوان مهاجر بسیار کارآمدتر ممکن خواهد شد. پیشنهاد می‌شود همکاری بین‌سازمانی میان سازمان‌های متولی امور مهاجران در عرصه علمی، فرهنگی و... ایجاد شود. برای مثال، کارگروه‌های تخصصی بین دانشگاه‌هایی که جذب دانشجوی بین‌الملل دارند، سازمان‌های متولی مهاجرت و نهادهای اجتماعی برای تدوین سیاست‌گذاری صحیح هویت زنانه در مقوله مهاجران تعریف شود. پیشنهادات برای مطالعات آتی: به دلیل محدودیت‌های زمانی و مکانی پژوهشگر در پژوهش حاضر، امکان بررسی جامع‌تر جغرافیایی در سطح کلان وجود نداشت. بنابراین، بررسی تجربه زیسته بانوان مهاجر در سایر استان‌ها و شهرهای مهم ایران مانند قم، تهران، اصفهان، شیراز توصیه می‌شود. همچنین مطالعه تطبیقی مهاجرت درونی هویت متعالی زن با دریافت متفاوت سایر بانوان مهاجر و انجام مطالعات طولی برای بررسی روند تغییرات هویتی زنانه مهاجران در اصفهان امری مطلوب و مورد نیاز است.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

نویسندگان تأکید می‌کنند که کلیه اصول اخلاقی در انجام و انتشار این پژوهش رعایت شده است. این موضوع توسط تمامی نویسندگان تأیید شده است.

عدم سوءرفتار علمی

مواردی مانند جعل داده‌ها، تحریف نتایج، سرقت ادبی (پلجیاریسم) و هرگونه رفتار غیراخلاقی دیگر در این پژوهش به طور جدی پرهیز شده است.

مشارکت نویسندگان

تمامی نویسندگان به صورت مساوی در طراحی پژوهش، نگارش مقاله، و ویرایش نسخه‌های نهایی مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع

نویسندگان عدم وجود تعارض منافع (Conflict of Interest) را در ارتباط با این پژوهش اعلام می‌کنند. به عبارت دیگر، هیچگونه منافع مالی یا شخصی که بر نتایج تحقیق تأثیرگذار باشد، وجود نداشته است.

حامی مالی

این پژوهش بدون دریافت هرگونه حمایت مالی از سازمان‌های دولتی، تجاری یا غیرانتفاعی انجام شده است.

سپاسگزاری

نویسندگان مقاله، از «مسئولین محترم حسینیه هنر اصفهان» که حامی معنوی و علمی پژوهش حاضر بودند، قدردانی می‌کنند.

منابع

- ازکیا، مصطفی، و ایمانی جاجرمی، حسین (۱۳۹۰). روش‌های کاربردی تحقیق کاربرد نظریه بنیانی. تهران: کیهان.
- استروس، و کریین (۱۳۹۰). مبانی پژوهش کیفی-فنون و مراحل تولید نظریه زمینه‌ای. مترجم: افشار، ابراهیم. تهران: نشر نی.
- اسمعیلی، نصیبه، و محمودیان، حسین (۱۳۹۵). بررسی عوامل موثر بر مهاجرت‌های تحصیلی و شغلی زنان جوان ایرانی در دوره ۱۳۸۵-۱۳۹۰. نشریه مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۳۴ (-)، ۱۱۳-۱۲۸.
- بنی‌هاشمی، فریبا سادات، علی‌مندگاری، ملیحه، کاظمی‌پور، شهلا، و غلامی فشارکی، محمد (۱۳۹۹). بررسی علل، پیامدها و راهکارهای کاهش طلاق در ایران با رویکرد دلفی فازی، علوم اجتماعی (فردوسی مشهد)، ۱۷(۱)، ۲۳۲-۱۹۵.
- پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه‌ای: <https://farsi.khamenei.ir>
- جوادی آملی، عبدالله (۱۳۸۶). زن در آئینه جمال و جلال الهی. قم: أسراء.
- خواجه‌نوری، بیژن، و شریفی، علی (۱۴۰۱). مروری بر زمینه‌ها، انواع و پیامدهای مهاجرت بین‌المللی زنان. فصلنامه علمی پژوهشی زن و جامعه، ۱۳(۴۹)، ۵۳-۷۴.
- سادتی، جواد، و علوی، محبوبه (۱۳۹۷). علل و پیامدهای اجتماعی مهاجرت زنان. مطالعات پژوهشی زنان با رویکرد اسلامی، ۸(-)، ۶۱-۷۶.
- سایت تحلیلی خبری عصر ایران؛ مصاحبه با آقای عبدالله مبینی رئیس سازمان ملی مهاجرت. آدرس: <https://www.asriran.com/fa/news/924525>؛ تاریخ بازدید: ۱۴۰۴/۷/۴
- سیفی، آناهیتا (۱۳۹۶). علل و پیامدهای زنانه شدن مهاجرت بین‌المللی در پرتو امنیت انسانی با تأکید بر حقوق بین‌الملل: چالش‌ها و راهکارها. نشریه پژوهشنامه زنان، ۸(۱)، ۸۵-۱۲۰.
- شمشک، آسیه، و قربشی، فردین (۱۴۰۰). مهاجرت اجباری بین‌المللی از منظر زنان افغانستانی مقیم ایران (نمونه موردی: زنان مهاجر ساکن تهران). فصلنامه سیاست، ۵۱(۱)، ۲۱۳-۲۳۶.
- صادقی، رسول، و ولدوند، لیلا (۱۳۹۴). جنسیت و مهاجرت؛ تحلیل جامعه‌شناختی تفاوت جنسیتی در مهاجرت‌های داخلی در ایران. نشریه پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر، ۴(۷)، ۵۵-۷۸.
- علاءالدینی، پویا، و رحیمی، مریم (۱۴۰۱). زنان مهاجر افغانستانی در تهران: تجربه‌های زیسته و دسترسی به امکانات. نشریه پژوهش‌های انسان‌شناسی ایران، ۲۳(۱۲)، ۹-۳۴.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۸۷). نظریات جامعه‌شناسی گیدنز. تهران: نشر نی.
- محمدپور، احمد (۱۳۹۰). روش تحقیق کیفی: ضد روش مراحل و رویه‌های عملی در روش‌شناسی کیفی. تهران: جامعه‌شناسان.
- محمدی، یدالله، خداوردی، حسن، کشیشیان، گارینه، و مطلبی، مسعود (۱۳۹۸). علل و ویژگی‌های مهاجرت اتباع افغانستان به ایران و تأثیر آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران بعد از انقلاب اسلامی. نشریه رهیافت انقلاب اسلامی، ۱۳(۴۹)، ۶۵-۶۸.
- مشفق، محمود، و خزایی، معصومه (۱۳۹۴). تحلیلی بر ویژگی‌ها و تعیین‌کننده‌های مهاجرت مستقل زنان در ایران. نشریه شورای فرهنگی-اجتماعی زنان و خانواده، ۶۷(۱۷)، ۸۵-۱۲۴.
- نادری، فرح، و مشعل‌پور، مرضیه (۱۳۹۱). اندیشه پست‌مدرنیسم و جایگاه زن. نشریه علمی-پژوهشی زن و فرهنگ، ۴(۱۳)، ۴۳-۵۶.

References

- Aydemir, A. B., Kırdar, M. G., & Torun, H. (2021). The effect of education on internal migration of young men and women: incidence, timing, and type of migration. *Labour Economics*, 74(-), 102098
- Barry, D. T. (2005). Measuring Acculturation Among Male ArabImmigrants in the United States: An Exploratory Study. *Journal of Immigrant Health*, 3(7), 139- 184.
- Berry, J. W. (2008), Acculturation and Adaptation of Immigrant Youth. *Canadian Diversity*, 6(2), 50- 54.
- Berry, J. W., Phinney, J. S., Sam, D. L., & Vedder, P. (2006). *Immigrant youth in cultural transition: Acculturation, identity, and adaptation across national contexts*. UK: Psychology Press
- Birks, M., & mills, H. (2011). *Grounded Theory a Practical Guide*. los angeles: calif sage.
- Chant, S., & Radcliffe, S. A. (1992). *Migration and development: the importance of gender*. Belhaven Press.
- Chattopadhyay, S. (2000). Involuntary migration and the mechanisms of rehabilitation: The discourse of development in Sardar Sarovar, India. [Conference presentation]. *Annual Meeting of the Association of American Geographers*. Pittsburgh, PA, United States.
- Kosic, A., Kruglanski, A.W., Pierro, A., & Mannetti, L. (2004). The social cognition of immigrant acculturation: effects of the need for closure and reference group entry. *The Journal of Personality and Social Psychology*, 86(6), 796- 813.
- Oudenhoven, J., Pieter, V., Colleen, W., & Anne-Marie,M. (2006), Patterns of Relations Between Immigrants and Host Societies. *International Journal of Intercultural Relations*, 70(-), 673- 651.
- Portes, A., & Borocz, J. (1989). Contemporary Immigration: Theoretical perspectives on its determinants and modes of incorporation. *International migration review*, 23(3), 606- 630.
- Remennick, L. (2005). Immigration, gender, and psychosocial adjustment: A study of 150 immigrant couples in Israel. *Sex Roles*, 53(11–12), 847– 863. <https://doi.org/10.1007/s11199-005-8594-5>.
- Richeson, J. A., & Craig, M. A. (2011). Intra-minority intergroup relations in the twenty-first century. *Daedalus*, 140, 166- 175. https://doi.org/10.1162/DAED_a_00085
- Ritsner, M., Ponizovsky, A., Chemelevsky, M., Zetser, F., Durst, R., & Ginath, Y. (1996). Effects of immigration on the mentally ill-Does age at migration matter? *Comprehensive Psychiatry*, 37(1), 1722-. [https://doi.org/10.1016/S0010440-X\(96\)90043-5](https://doi.org/10.1016/S0010440-X(96)90043-5).
- Sam, D. L., & Berry, J. W. (2006). *Cambridge Handbook of Acculturation Psychology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schoeni, R. F. (1989). The impact of immigration on the human capital of natives. *International Migration Review*, 23(3), 606– 630. <https://doi.org/10.1177/019791838902300311/>
- Shaban Azadi, K. (2009). *Iran labour migrations*. *Azaditranslation*. ir/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=34&Itemid=9
- Strauss. A., & Corbin, J. (1998). *Basics of Qualitative Research Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. USA: Sage.
- Syed, M., & McLean, K. C. (2016). Understanding identity integration: Theoretical, methodological, and applied issues. *Journal of Adolescence*, 47, 109- 118. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2015.09.005>
- Thoits, P. A., & Virshup, L. K. (1997). *Me's and we's: Forms and functions of social identities*. New York, NY: Oxford University Press.
- United Nations Department of Economic and Social Affairs (UN DESA) & Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD). (2013). World Migration in Figures: A joint contribution by UN-DESA and the OECD to the United Nations High-Level Dialogue on Migration and Development, 34- October 2013. https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/others/docs/World_Migration_Figures_UNDESA_OECD.pdf.
- United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2022). International Migrant Stock 2020: The 2020 revision. United Nations database. <https://www.un.org/development/desa/pd/content/international-migrant-stock>.

- Verkuyten, M., Wiley, Sh., Deaux, K., & Fleischmann, F. (2019). To Be Both (and more): Immigration and Identity Multiplicity. *Journal of Social Issues*, 75(2), 390- 413. Doi: 10.1111/josi.12324
- Webster, M. (n.d.). *Webster's dictionary*. In Merriam-Webster.com dictionary. Retrieved October 28, 2025, from <https://www.merriam-webster.com>.